

Europees internationaal privaatrecht

IV Voorgenomen besluitvorming EU

EEX wordt omgezet in een verordening

Mr. J.J. van Haersolte-van Hof

Enige tijd geleden werd in deze rubriek melding gemaakt van de pogingen om tot een herziening van het EEG-Executieverdrag te komen.¹ Deze plannen zijn inmiddels in die zin achterhaald, dat naar aanleiding van het totstandkomen van het Verdrag van Amsterdam besloten is het hele EEX om te zetten in een verordening. Het gevolg van deze omzetting is dat vanzelfsprekend enige verdraging optreedt in het herzieningsproces. Spijtiger is dat inhoudelijk weinig grote wijzigingen, althans geen verbeteringen, zijn aangebracht ten opzichte van het vorige herzieningsvoorstel van de Commissie. Soms zijn verbeteringen – zonder toelichting – zelfs geschrapt. In deze bijdrage wordt een aantal van de verschillen met het vorige ontwerp aan de orde gesteld. Tevens wordt ingegaan op de consequenties van de nieuwe rechtsvorm.

Voorstel voor een Verordening (EG) van de Raad betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, 14 juli 1999, COM(99) 348 def., Ph. EG 1999, C 376 E/1.

Inleiding

Op 1 mei 1999 trad het Verdrag van Amsterdam in werking. De lidstaten kwamen hierbij overeen dat extra aandacht besteed zou moeten worden aan de justitiële samenwerking in burgerlijke zaken binnen Europa. Bovendien valt sinds de inwerkingtreding van het Verdrag van Amsterdam de problematiek waarop het EEX betrekking heeft onder artikel 65

van het EG-Verdrag. Artikel 61 sub c van het EG-Verdrag vormt de rechtsgrond voor dit voorstel. De consequentie hiervan is dat het nieuwe voorstel in de vorm van een verordening kon worden gegoten. De toelichting geeft aan dat om verschillende redenen hiervoor is gekozen. 'Er kan geen bewegingsruimte voor de lidstaten worden overgelaten bij het vaststellen van bevoegdheidsregels, die burgers en bedrijven rechtszekerheid moeten bieden, of ten aanzien van de erkennings- en tenuitvoerleggingsprocedure, die helder en in alle lidstaten gelijk moeten zijn.' Verder benadrukt de toelichting de noodzaak van uniforme regels die moeten kunnen worden toegepast zonder terug te vallen op bepalingen van nationaal recht, waarbij bovendien het Hof van Justitie kan toezien op uniforme toepassing.

Een van de consequenties van het feit dat de nieuwe titel IV van het EG-Verdrag de basis van deze ontwerpverordening vormt, is dat speciale aandacht moet worden besteed aan de positie van het Verenigd Koninkrijk en Ierland, aangezien deze titel op hen niet van toepassing is, tenzij deze lidstaten alsnog te kennen zullen geven dat zij wensen deel te nemen. Inmiddels hebben beide lidstaten inderdaad te kennen gegeven dat zij betrokken willen worden bij de werkzaamheden op het gebied van justitiële samenwerking in burgerlijke zaken. Anders ligt de situatie met betrekking tot Denemarken. Titel IV is overeenkomstig het Protocol betreffende de positie van Denemarken evenmin op dit land van toepassing, tenzij Denemarken te kennen geeft niet langer een beroep te willen doen op dit Protocol. Dat is tot op heden echter nog niet gebeurd.

In deze bijdrage zal allereerst een aantal materiële punten worden aangestipt, waarbij wijzigingen ten opzichte van het vorige tekstvoorstel dat afkomstig was van de Commissie (het 'Commissievoorstel'), zullen worden aangegeven en besproken. Vervolgens zullen enkele aspecten van meer algemene aard worden besproken.

1 Van J.J. Haersolte-van Hof en L.F.A. Steffens, 30 jaar EEX – Tijd voor herziening?, NTER 1998, p. 122-128.

Belangrijkste wijzigingen in titel II – bevoegdheid

Artikel 2 – woonplaats

Het belang van artikel 2 is tweeledig. Enerzijds bevat het de hoofdregel van het Verdrag, te weten dat bevoegdheid bestaat ten overstaan van de rechter van de woonplaats van de verweerder. Bovendien is deze bepaling van belang waar het gaat om het vaststellen van de formele toepasselijkheid van het Verdrag. Ten aanzien van natuurlijke personen is de regeling ongewijzigd: de vraag of de verweerder woonplaats heeft op het grondgebied van de geadieerde rechter dient, ingevolge artikel 52 EEX (artikel 56 ontwerpverordening), te worden bepaald door het interne recht van de geadieerde rechter. Moet worden bepaald of de verweerder woonplaats heeft op het grondgebied van een andere Verdrag-sluitende staat dan past de rechter het interne recht van die Staat toe. Opmerkelijk is wel dat in het Commissievoorstel het begrip 'woonplaats' was vervangen door het begrip 'gewone verblijfplaats'.² Deze wijziging is (zonder nadere toelichting) weer teruggedraaid.

Een belangrijke wijziging geldt echter ten aanzien van de plaats van vestiging bij vennootschappen. Artikel 53 van het huidige EEX bepaalt dat de plaats van vestiging bij vennootschappen gelijk wordt gesteld met de woonplaats. Om deze plaats van vestiging vast te stellen, past de rechter evenwel de regels van het voor hem geldende internationale privaatrecht toe. Anders dan in het Commissievoorstel maakt de ontwerpverordening een einde aan deze IPR-omweg: er wordt een Verdragsautonome definitie van de plaats van vestiging van een rechtspersoon gegeven. Artikel 57 ontwerpverordening bepaalt dat voor de toepassing van deze verordening vennootschappen en rechtspersonen woonplaats hebben 'in de Lidstaat waar zich hun statutaire zetel, of hun hoofdbestuur, of hun hoofdvestiging bevindt'. Er wordt derhalve geen keuze gemaakt tussen de zogeheten incorporatieleer en de statutaire zetelleer maar beide mogelijkheden worden toegestaan. De drie gehanteerde criteria corresponderen bovendien met de criteria genoemd in artikel 48 (ex artikel 58) van het EG-Verdrag.

Opmerkelijk is dat ook op dit punt de ontwerpverordening een wijziging behelst ten opzichte van het Commissievoorstel. Weliswaar was in dat voorstel de IPR-omweg geschrapt, maar er was uitdrukkelijk gekozen voor leer van de werkelijke zetel. De ontwerpverordening laat alle opties open.

Hoewel de toelichting stelt dat door middel van deze wijziging negatieve en positieve bevoegdheidsconflicten zullen worden vermeden, valt dit ten aanzien van positieve conflicten te betwijfelen. Onder het huidige systeem bestaat het risico van zowel positieve als negatieve geschillen zodat de nieuwe tekst in zekere zin een verbetering lijkt. Door alle

mogelijke criteria als alternatief te geven wordt de duidelijkheid echter niet vergroot.

Alternatieve bevoegdheden

Ten opzichte van het Commissievoorstel is artikel 5 EEX op meer dan één wijze aangepast. Terwijl in het Commissievoorstel artikel 5 lid 1 werd beperkt tot de verkoop van goederen en niet meer zag op overeenkomsten in het algemeen, zoals geldt in de huidige versie, grijpt de ontwerpverordening weer terug op het huidige systeem. Ten aanzien van verbintenissen uit overeenkomst wordt een algemeen alternatief forum gegeven, bestaande uit het gerecht van de plaats waar de verbintenis, die aan de eis ten grondslag ligt, is uitgevoerd of moet worden uitgevoerd. Echter, ten aanzien van twee typen overeenkomsten wordt deze plaats nader gedefinieerd. Ten aanzien van de koop en verkoop van roerende lichamelijke zaken wordt namelijk verwezen naar de plaats waar deze zaken volgens de overeenkomst geleverd werden of geleverd hadden moeten worden en ten aanzien van de verstrekking van diensten wordt verwezen naar de plaats in een lidstaat waar de diensten volgens de overeenkomst verstrekt werden of verstrekt hadden moeten worden. Slechts indien geen sprake is van deze twee speciale categorieën moet de hoofdregel worden toegepast. In dat geval moet ook weer worden teruggefallen op het huidige systeem waarbij met behulp van het op de overeenkomst toepasselijke recht de plaats van uitvoering moet worden vastgesteld.

Deze constructie is opmerkelijk. Allereerst omdat, zoals gezegd, toch weer een algemeen alternatief forum voor verbintenissen uit overeenkomst wordt gecreëerd. In de praktijk komt dit forum vaak neer op het zogeheten *forum actoris*, de rechter van de woonplaats van de eiser, een forum dat in het EEX-systeem ongewenst is. Verder is de splitsing opmerkelijk: ten aanzien van de specifieke genoemde categorieën wordt dus een in beginsel autonoom criterium gecreëerd terwijl overigens nationaal recht wel een rol kan spelen. De afbakening zelf zal ongetwijfeld ook aanleiding geven tot aanzienlijke problemen evenals het 'onderbrengen' van gemengde overeenkomsten. De splitsing tussen koop en verkoop enerzijds en diensten anderzijds lijkt voort te vloeien uit de wens om aan te sluiten bij overigens in het EG-recht gebezigde terminologie. In het systeem van de EEX is deze terminologie echter volstrekt onbekend en ook onpraktisch en inconsequent. Bijvoorbeeld ten aanzien van arbeid, een vorm van dienstverlening bij uitstek, wordt, zoals hierna zal worden besproken, een specifieke regel gegeven zonder dat daarbij wordt aangegeven dat aldaar wordt afgeweken van de algemene regel ten aanzien van diensten in artikel 5 ontwerpverordening.

Artikel 5 lid 3 ontwerpverordening geeft een alternatief forum voor onrechtmatige daad. Daar

3 NTER 1998, p. 125.

4 Evenals afdeling 6 inzake de exclusieve bevoegdheid.

5 In de in noot 1 genoemde bijdrage van Van Haersolte-van Hof en Steffens was al opgemerkt dat, gezien het voorstel om de arbeidsovereenkomst een aparte plaats te geven in het Verdrag, het bevreemdt dat schending van bevoegdheidsregels ten aanzien van arbeidsovereenkomsten geen weigeringsgrond oplevert voor de tenuitvoerlegging van het buitenlandse vonnis, NTER 1998, p. 128. Dit klemt te meer nu de regeling in een afdeling is opgenomen die gelijk lijkt te staan aan die met betrekking tot verzekerings- en consumentenovereenkomsten. Weliswaar is het een wenselijke ontwikkeling om de arbeidsovereenkomst in een aparte afdeling te plaatsen, maar dan had het wel voor de hand gelegen alle categorieën binnen deze afdeling gelijk te behandelen.

6 Bijvoorbeeld de richtlijn elektronische handel, Pb. EG 1999, C 30, COM(98) 586.

7 Van Haersolte-van Hof en Steffens, NTER 1998, p. 125-126.

8 Hof van Justitie 24 juni 1986, zaak 28/85, Jur. 1986, p. 1951.

waar in het Commissievoorstel enige jurisprudentie van het Hof van Justitie was gecodificeerd is deze codificatie weer ongedaan gemaakt. Artikel 5 lid 3 ontwerpverordening verwijst naar het gerecht van de plaats waar het schade brengende feit zich heeft voorgedaan of zich kan voordoen. Deze laatste toevoeging is nieuw en is blijkens de toelichting toegevoegd om onduidelijkheid op dit punt weg te nemen. Het betreft hier geen codificatie van jurisprudentie. Weggelaten is echter de verwijzing naar de plaats waar de schade is ingetreden als uitwerking van het begrip de plaats waar de schade is ingetreden, hetgeen een codificatie van het Kalimijnen-arrest was.³

In het Commissievoorstel was een nieuw artikel 5bis opgenomen dat betrekking had op individuele verbintenissen uit arbeidsovereenkomst. In de ontwerpverordening is ervoor gekozen om een nieuwe afdeling 5 op te nemen met betrekking tot de bevoegdheid inzake individuele verbintenissen uit arbeidsovereenkomst. Deze afdeling lijkt van hetzelfde niveau als de ook in het huidige systeem geldende regelingen met betrekking tot de bevoegdheid in verzekeringszaken (afdeling 3) en de bevoegdheid inzake consumentenovereenkomsten (afdeling 4). Behalve tekstuele wijzigingen verschilt de nieuwe regeling inhoudelijk niet veel van het Commissievoorstel. Als gezegd, de nieuwe afdeling *lijkt* van hetzelfde niveau te zijn als 3 en 4, maar toch is haar status een andere. De afdelingen zijn vergelijkbaar aangezien zij alle een zelfstandige regeling vormen die algemene en bijzondere bevoegdheidsregels bevatten (ter vervanging van artikel 2 en 5 EEX) alsmede een afwijkende regeling ten aanzien van de forumkeuze (in afwijking van de algemene regel van artikel 17 EEX). Er is echter een belangrijk verschil aangezien de bepalingen van afdeling 3 en 4 een speciale rol vervullen in het kader van de erkenning en tenuitvoerlegging.⁴ Schending van bepalingen uit deze afdelingen rechtvaardigt de weigering van de verklaring van uitvoerbaarheid. Dit geldt niet ten aanzien van schending van de bepalingen van afdeling 5. De plaatsing in afdeling 5 lijkt dan ook weinig consistent.⁵

Consumentenovereenkomsten

De regeling ten aanzien van bevoegdheid inzake consumentenovereenkomsten is enigszins gewijzigd. Artikel 15 ontwerpverordening is aangepast in die zin dat niet langer de ingewikkelde vereisten gelden ten aanzien van een bijzonder reclamevoorstel voorafgaande aan de sluiting van een overeenkomst. Dit is tevens een wijziging ten opzichte van het Commissievoorstel. Artikel 15 lid 3 verwijst in meer algemene zin naar gevallen waarin de overeenkomst is gesloten met een persoon die commerciële activiteiten ontplooit in een lidstaat waar de consument zijn woonplaats heeft of activiteiten ontplooit in die lidstaat en de overeenkomst onder activiteiten valt.

Verder wordt uitdrukkelijk verwezen naar contracten die zijn gesloten via het internet. In dit kader moet wel worden opgemerkt dat op het gebied van internet een veelvoud aan Europeesrechtelijke regelgeving in de maak is⁶ maar dat nog geen duidelijkheid is ontstaan over de vraag in hoeverre de wens van sommige groeperingen om de consument die via internet overeenkomsten sluit nader te beschermen.

Forumkeuze

Artikel 23 ontwerpverordening is in grote lijnen gelijk aan het huidige artikel 17 EEX. Toch bevat artikel 23 opvallende wijzigingen, zowel ten opzichte van de huidige bepaling als ten opzichte van het Commissievoorstel. Teleurstellend is dat het vereiste dat in ieder geval een der partijen woonplaats heeft op het grondgebied van een van de lidstaten weer is ingevoerd. Dit is spijtig omdat hiermee de reikwijdte van deze bepaling wordt beperkt.⁷

Toegevoegd is de zinsnede dat een forumkeuze exclusief is, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen. Deze wijziging is een verbetering, zeker nu artikel 17 lid 4 EEX is komen te vervallen. Deze bepaling heeft betrekking op een forumkeuze die gemaakt is ten behoeve van een der partijen als gevolg waarvan die partij het recht behoudt om een overigens bevoegde rechter te adriëren. Het Hof van Justitie heeft in het arrest *Anterist/Crédit Lyonnais*⁸ geoordeeld dat een aanwijzing van een rechter op het grondgebied van een der partijen nog niet met zich meebrengt dat de forumkeuze geacht moet worden ten behoeve van die partij te zijn gemaakt. Daarmee heeft deze bepaling veel van zijn belang verloren terwijl er nog wel onduidelijkheid bestond over de precieze betekenis van deze bepaling. Het is goed dat nu uitdrukkelijk een presumptie van exclusiviteit wordt vastgelegd en tevens duidelijk wordt dat niet-exclusieve forumkeuzes wel zijn toegestaan. Hierover was immers geen duidelijke jurisprudentie van het Hof van Justitie.

Een aantal aanvullende wijzigingen verdient de aandacht. Allereerst valt op dat de bepaling ten aanzien van de forumkeuze in de oprichtingsakte van een trust is komen te vervallen. Verder bevat de huidige tekst een uitdrukkelijke verwijzing dat als schriftelijk tevens wordt aangemerkt elke 'elektronische mededeling waardoor de overeenkomst duurzaam geregistreerd wordt'. Hier ziet men opnieuw dat aandacht is besteed aan de huidige realiteit waarbij veelvuldig op elektronische wijze zaken worden gedaan. Verder bevat artikel 23 in zoverre een aanvulling dat niet alleen wordt bevestigd dat een forumkeuze niet kan resulteren in het ontnemen van een exclusieve bevoegdheid maar bovendien wordt uitdrukkelijk verwezen naar artikel 13 en 17 ontwerpverordening, waarin beperkingen worden gesteld aan forumkeuzes inzake verzekeringsovereenkomsten en consumentenovereenkomsten. Onduidelijk is waarom in dit artikel een verwijzing

9 J.J. van Haersolte-van Hof, Artikel 24 EEX: het kort geding in beginsel gered, NTER 1999, p. 63-67.

10 Zie ook Van Haersolte-van Hof en Steffens, NTER 1998, p. 127-128.

naar de beperkte mogelijkheid van forumkeuzes inzake individuele arbeidsovereenkomsten ontbreekt.

Lis pendens

In beginsel zijn de bepalingen inzake litispendingie en connexiteit niet gewijzigd. Wel is een uitdrukkelijke bepaling opgenomen ten aanzien van het moment dat relevant is voor de beoordeling van litispendingie en connexiteit. Artikel 30 ontwerpverordening verwijst naar het tijdstip waarop het stuk dat het geding inleidt of een gelijkwaardig stuk bij het gerecht wordt ingediend 'mits de eiser vervolgens niet heeft nagelaten te doen wat hij met het oog op de betekening of de kennisgeving van het stuk aan de verweerder moest doen'.

Voorlopige maatregelen

Artikel 24 (artikel 31 ontwerpverordening) is ongewijzigd ondanks het feit dat dit bij uitstek een van de bepalingen is waarover (ondanks recente jurisprudentie van het Hof van Justitie) veel onduidelijkheid bestaat. Juist gezien deze jurisprudentie had het voor de hand gelegen dat, voorzover een en ander is uitgekristalliseerd, deze bepaling was aangepast. Zie in dit kader met name de uitspraak inzake Van Uden⁹. In deze uitspraak is onder meer bevestigd dat de rechter die op grond van de algemene bepalingen van het EEX bevoegd is ten aanzien van de hoofdzak, steeds bevoegd is tot het verlenen van voorlopige maatregelen. Daarnaast biedt artikel 24 in aanvullende situaties ruimte voor het verstrekken van voorlopige maatregelen, maar de jurisdictieregels hiervoor moeten met name gevonden worden in het nationale recht. In het kader van de gepreterende behoefte aan meer eenduidigheid en helderheid zou het voor de hand hebben gelegen om op dit punt aanwijzingen te geven.

Erkenning en tenuitvoerlegging

Ten slotte verdient aandacht dat pogingen zijn ondernomen om de exequaturprocedure te bekorten en te vereenvoudigen. Hiertoe is in artikel 37 ontwerpverordening bepaald dat de gerechten of autoriteiten die zijn aangewezen om een verzoek in ontvangst te nemen na het afronden van een aantal formaliteiten de beslissing uitvoerbaar moeten verklaren. Daarbij kan de rechter niet ambtshalve nagaan of er sprake is van een van de gronden voor niet-erkenning of niet-uitvoering. Een dergelijk onderzoek komt alleen aan de orde indien de partij waartegen de tenuitvoerlegging wordt gevraagd in verzet gaat. De toelichting benadrukt dat de procedure in eerste instantie eenzijdig is: de verweerder 'mag niet worden ingelicht over het verzoek en mag niet worden opgeroepen voor discussies die helemaal niet nodig zijn'.

De huidige tekst verschilt op dit punt van de vorige tekst. Weliswaar bepaalt artikel 34 EEX eveneens dat de partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd in dit stadium niet gehoord wordt, maar artikel 34 gaat er wel van uit dat de executierechter de gronden voor niet-erkenning ambtshalve toetst. In beginsel zullen meer buitenlandse vonnissen worden erkend.¹⁰

Bovendien wordt de executieprocedure gestroomlijnd en versoepeld doordat de ontwerpverordening erin voorziet dat bij de executierechter naast een expeditie van de betrokken beslissing slechts een certificaat wordt afgegeven. Op grond van het huidige Verdrag dient de verzoeker een document over te leggen waaruit blijkt dat de beslissing uitvoerbaar is en betekend is geworden en voorzover nodig een document waaruit blijkt dat de verzoeker in de staat van herkomst vergunning heeft gekregen om kosteloos of tegen verminderd tarief te procederen. Op grond van de ontwerpverordening kan worden volstaan met een certificaat dat is opgesteld conform het model dat als bijlage aan de ontwerpverordening is aangehecht.

Ten opzichte van het Commissievoorstel valt op dat ook hier geldt dat daar waar het Commissievoorstel op een aantal plaatsen een codificatie van jurisprudentie van het Hof van Justitie bevatte, deze punten in de ontwerpverordening weer zijn komen te vervallen. Een voorbeeld hiervan is de bepaling met betrekking tot de tenuitvoerlegging van verstekvonnissen. De verwijzing naar de verplichting aan te tonen dat schade is geleden doordat het inleidende stuk niet regelmatig is betekend of medegedeeld of dat het stuk niet tijdig is betekend of medegedeeld als noodzakelijk was voor de verdediging. De ontwerpverordening heeft deze verwijzing vervangen door de bepaling dat niet tijdige betekening of mededeling tenuitvoerlegging aan de weg staat tenzij de verweerder een rechtsmiddel had kunnen awenden maar dit niet gedaan heeft. De toelichting legt deze wijziging niet uit maar geeft alleen aan dat deze grond is herzien om proceduremisbruik te voorkomen.

Ook is opmerkelijk dat terwijl in het Commissievoorstel een weigeringsgrond was geschrapt, diezelfde weigeringsgrond weer is ingevoerd, te weten de strijd met de openbare orde. Wel is deze grond enigszins beperkt doordat wordt verwezen naar 'kennelijke' strijdigheid met de openbare orde.

Afsluitende opmerkingen

Zoals in de inleiding is gezegd is de grondslag van deze conceptverordening titel IV van het Verdrag van Amsterdam. Nu in ieder geval Denemarken naar alle waarschijnlijkheid niet, althans pas later, aan deze titel zal meedoen, moet hiervoor in ieder geval een tijdelijke regeling worden getroffen. Zeker nu de wijzigingen ten opzichte van de huidige versie van het EEX aanzienlijk lijken te zijn, zou dat betekenen dat het EEX alsnog herzien zou moeten wor-

11 Hof van Justitie 28 september 1999, zaak C-440/97, n.n.g. Zie NIPR 1999 (17), p. 357-361 (Suhadiwarno Panjan).

12 Frappant is dat het Economisch en Sociaal Comité in zijn advies over de verordening uitdrukkelijk verwijst naar het eerdere Commissievoorstel en stelt: 'het spreekt voor zich dat die voorstellen tot verbetering in onderhavig document zijn terug te vinden'. Deze constatering lijkt niet geheel juist, met name niet ten aanzien van de codificatie van jurisprudentie van het Hof. Dit is des te opmerkelijker nu het Comité in hetzelfde advies in het kader van artikel 5 lid 3 EEX/ontwerpverordening uitdrukkelijk voorstelt bepaalde concepten overeenkomstig de jurisprudentie van het Hof te definiëren, Pb. EG 2000, C 117/6.

den waarna dit verdrag door alle lidstaten alsnog geratificeerd zou moeten worden. Hetzelfde geldt voor het EVEX, het parallelverdrag met de EFTA-landen. Het verdrag, dat nog betekenis heeft voor Noorwegen, IJsland en Zwitserland, zal ook flink uit de pas lopen met een op basis van het huidige concept vast te stellen verordening. De bedoeling is dat inderdaad een (tijdelijk) herzien EEX-verdrag zal worden opgesteld evenals een herzien EVEX. Het zal nog wel enige tijd duren voor alle ratificaties die hiervoor nodig zijn zullen zijn afgerond.

Het EEX zoals het op dit moment geldt, gaat vergezeld van een protocol betreffende de uitlegging door het Hof van Justitie van het EEX. In afwijking van de algemene regels van financiële beslissingen zoals vastgelegd in artikel 234 EG-Verdrag, is hierin uitdrukkelijk bepaald dat terwijl de hoogste gerechten verplicht zijn tot het stellen van prejudiciële beslissingen lagere rechterlijke instanties en met name die welke in hoger beroep recht spreken, gerechtigd zijn om aan het Hof van Justitie prejudiciële vragen te stellen. Indien de materie van het EEX in een verordening wordt vastgelegd en de algemene regel van artikel 234 EG-Verdrag zal gelden, vervalt deze laatste mogelijkheid. Voorzover een dergelijke uitgebreidere mogelijkheid al wenselijk is, lijkt het niet waarschijnlijk dat, gezien de overbelasting van het Hof van Justitie, belangstelling zal bestaan voor het uitbreiden van de bevoegdheid van het beginsel van artikel 234 EG-Verdrag.

Ten slotte is de vraag hoe de verdere gang van zaken zal zijn. Op het moment van afronden van deze bijdrage was hierover geen duidelijkheid. Heel snel leken de ontwikkelingen zich niet te voltrekken maar er wordt nu naar gestreefd om in het najaar van 2000 een definitieve tekst vast te stellen. In dit kader is het nog wel aardig te vermelden dat het Hof van Justitie in een recente zaak te kennen heeft gegeven dat het er niet voor voelt om te anticiperen op de vele wijzigingen van de huidige tekst van het Verdrag. Ten aanzien van artikel 5 overwoog het Hof dat inmiddels 'talrijke voorstellen tot wijziging van die bepaling achtereenvolgens zijn ingediend en onderzocht'. Bovendien was gebleken van 'tegenstrijdige standpunten van enerzijds twee regeringen, die opmerkingen ten gunste van het behoud van de huidige rechtspraak hebben ingediend, en anderzijds twee regeringen en de Commissie die voorstanders zijn van een nieuwe benadering, maar ook van aanzienlijke verschillen tussen de geformuleerde alternatieve voorstellen'. Het Hof gaf derhalve de voorkeur aan het toepassen van de huidige regeling onder verwijzing naar het rechtszekerheidsbeginsel.¹¹

Concluderend bevat de ontwerpverordening aanzienlijke wijzigingen ten opzichte van het Commissievoorstel. Sommige wijzigingen komen erop neer dat weer is teruggegrepen op de huidige versie van het EEX en ook is op een aantal plaatsen de codificatie van jurisprudentie van het Hof van Justi-

tie teruggedraaid.¹² Spijtig is dat de toelichting geen inzicht geeft in de beweegredenen hiervoor. Een aantal wijzigingen betreft een verbetering en verduidelijking. Toch blijven er belangrijke gaten en het valt te betreuren dat de gelegenheid niet is aangegrepen om sommige, meer algemene, gebreken in de regeling aan te pakken. Een voorbeeld hiervan is de regeling met betrekking tot voorlopige maatregelen. Een onderwerp waar evenmin iets aan gedaan is betreft de reikwijdte van het EEX, zoals op het gebied van arbitrage. Met name in Engeland zijn stemmen opgegaan om van de herziening gebruik te maken door nadere bepalingen op te nemen om de afbakening van het EEX en andere verdragen en nationale wetgeving op het gebied van arbitrage uit te werken. Daar is niets van terug te zien in het huidige voorstel.